

rovič v Srpskem književnem glasniku neugodno oceno, katero je z malimi spremembami objavil tudi v Jagićevem Archivu (XXXII, 275—281). Murko se obrača v tej brošuri do čitateljev Archiva in zavrača odločno vsa očitanja pristranske in kritične kritike Čorovića. V svojem obširnem in rezkem odgovoru je Murko tudi pojasnil postanek in namen svoje literarne zgodovine ter na koncu objavil daljšo vrsto ocen, ki so pohvalno pozdravile njegovo znamenito delo. —in—

Thon Jan, Karla Hynka Máchy cesta do Italije. (Zvláštní otisk z „Listů filologických“, roč. XXXVII.) V Praze 1910. V. 8°. 23 str.

K stoletnici rojstva češkega byronista Máche (1810—1836) je Jan Thon izdal in s komentarjem opremil njegov „Denník na cestě do Italie“, ki ga hrani Češki muzej. Dnevnik podaja impresionistično, v kratkih značnicah Máchove vtiske in doživljanje s potovanja. — Mácha se je podal na pot s svojim prijateljem Strobachom, pisateljem in poznejšim praškim županom, iz Prage dne 4. avgusta 1834. Šla sta peš skozi južno Češko, čez Linz, Salzburg, Innsbruck, preko Brennerja čez Toblach, Ampezzo, Cadore, Santa Croce, Treviso, Mestre v Benetke. Od tam sta se prepeljala po morju v Trst („Tržiště“). Njih gmotna sredstva so bila skromna. — Nas seveda zanimajo oni oddelki dnevnika, ki govore o Máchovem bivanju na Slovenskem, predvsem v Ljubljani v Prešernovem krogu. O tem je po Thonovem članku sicer že poročal prof. Ilešič v prvi številki letošnjega „Slovana“ (IX., str. 7—8), toda njegov referat ni brez netočnosti in napak; zato se mi zdi umestno, da podam do-
tični odstavek še enkrat v slovenskem prevodu. — *Prešeri*

Mácha in Strobach sta 28. avgusta zgodaj zjutraj zapustila Trst in šla po široki cesarski cesti proti Ljubljani. „Lepe krajine. Razvaline. Hude krajine. Niso nas razumeli. Češki vojaki. Arestant. Duhovni gospod je zvonil . . . Pili vino. Prva dobra voda. Prve češplje na trgu v Senožecah („w Senšicích“). Pohvaljen itd. Postojna („Adelsberg“). Gozdovi. Vojaki v njih na straži. [To so bile takozvane „ravbar-komande“ proti razbojnikom v lesovih]. Razvaljen grad. Novi grad Auerspergov. [Ta „Nový zámek Auersberků“ ne more biti Turjak, ampak „Planinski grad“ = Haasberg]. Prenočevanje. Piščeta brez jeter itd. der Verschwender. Walter als chevalier itd. Ich bewundre der Ntr. Šli spat. Pisal sem. Lahko noč. Vzel koledar.

29. Šli zgodaj zjutraj. Lepa krajina. Najlepša na poti v okolici Ljubljane („Liublianě“). Drug Dunajčan. Ljubljanski grad. Neumanna sva srečala. [Thon citira v opombi pismo Janeza Čopa bratu Matiji z dne 17. junija 1834, kjer je tudi govor o nekem Neumannu. Prim. L. Pintar, Preš. album, str. 765. Thon dokazuje iz tega pisma, da je ta Neumann isti, o katerem govori Mácha]. Moravci so se priglasili. Log pred mestom. Šli na policijo. Sami Čehi. Knjige kupovali. Gospod profesor. Šli h gosp. dr. Prešernu. G. dr. Crobath. Vabilo. Dobili smo knjige. Kupili. Iskali sobo. Nazaräer. Črni oreš, Nro. 5. Kaffehaus pred Theatrom. Promenada. Stoji na tablici: Zur Bequemlichkeit der Spazierenden wird gebeten, das Begrüssen durch Abnehmen des Hutes zu beseitigen. G. Prešeren in g. Brauner sta prišla v kavarno po naju. Draga kava za 20 kr. Šli smo na rake. Med tem smo pili vino in jedli kruh. Nato je prišel g. dr. Crobath in g. dr. Toman. Tako smo bili sami juristi. Jedla se je ščuka. Nato so prišli velikanski raki 2 kt. 4 sem moral snesti. Nato pražen krap. Prelágal se je Kollár. Nato je prišlo drago vino v zapečatenih steklenicah. Govorilo se je o profesorju Vodniku. Kako (so?) sekljali špeh. Plačali naprej. Potem o Kopitarju. Prešernov sonet nanj. Abc-krieg. Nato se je govorilo o Korotanu. O Slaviji. „Pustili smo Slovane živeti“ [t. j. napivali smo Slovanom]. Potem se je pelo. G. Toman je

bil fidel. Poljub. G. Prešeren je skakal. Kje jih imate Nemci. Potem še bolj: Kar davno že itd. [Thon meni, da je to neka nemška sentimentalna pesem: „Lang, lang ist's her“). G. Toman je tolkel po mizi in večkrat potegoval [iz kozarca] in kričali so z nami: že čas itd. Sava („Save“) in bliskale so se oči. Poln glas. Vabilo na drugi dan na tajno mesto ... Strobach je ležal na čelu. Peljali so nas domu. Mene g. dr. Crobath. Opetekal sem se. Kako smo prišli domu, ne vém. G. Prešeren in Toman sta dela (postavila) postelji [Máchovo in Strobachovo] skupaj. Silen trušč ... Hoteli metati stole. Zmerjal s svinjo itd. Bolezen. Valjal se v tistem. Ni vedel, da me je strašno ... Stokanje. Spomin. Note k sonetu. Bala se je, da bi ne bila zapeljana.

30. Red v sobi. Uredovanje. Snaženje. Čakali srajco. Sel po zajutrak. Drugič. Nismo imeli nič dobiti. Schustergsellen. Gospa prezidentka. Natakár se je tresel do jutra. Dobili smo zajutrak. Šel sem iskat g. poročnika v. Lilienberg. Policaj. G. poročnik me je klical. Dobil sem eksemplar. Izselili smo se od orla. Šli smo se posloviti. Kastelic. Niso nas hoteli pustiti proč. Bunda. Čehinja. Da nas popeljejo do meje, da naj ostanemo pri obedu, da smo dekleta vznemirili. Suknja. Morali obljubiti. Iskali sobo. Luknja. Šli iz Ljubljane. Srečali Nemca. Ležali čakaje ga. Zahod solnca. Modre gore. Prevoje. Konec sveta. Prenočišče. Dobra juha. Mleko.

31. Čakali. Šli počasi. Ljudje z božje poti. Brali. Vrata na meji [„Brána na pomezí“, kakšna? Thonov citat iz Palackega ni primeren] Substrarunt animos. Immortalis memoria. Prenočišče. Obara. Drug krožnik in servieta. Dolga noč. Siji. Razvalina. Čeh se je prijavil. — 1-ga. Mleko. Krajina. Kapele po gorah. Celje („Cilli“). Razvaline. Maslo. Zvečer razvaline. Konjice („Konowiz“). Jermanar, ki je pel: Gott erh. —, kar se pri nas ne poje več. — 2-ga. Zgodaj šli proč. V Slov. Bistrici [Le to more biti „Weseriz“ = Wind. Feistritz]. Jedli češplje in koruzni kruh. — Potem prideta 3. avg. v Wildon in Gradec ter se vrnete preko Dunaja domov.

Mácha in Strobach sta torej v Ljubljani v Prešernovem krogu prav pošteno krokala. Tudi s Kastelcem sta se sešla. Stiki med Prešernom in Mácho so od tega potovanja gotovo obstajali. Direktne korespondence med obema pesnikoma nimamo. Preprečila jo je najbrž prerana smrt Máche. Thon citira Prešernovo pismo Čelakovskemu 22. avg. 1836 („Zvon“ 1882, str. 110), ko pošilja Prešeren več izvodov Krsta, in tega tudi za Mácho. Iz mesta „Der rege Eifer, der bei den Čechen nach den Berichten des Herrn Professor Pressel, H. Maha, Dr. Amerling herrscht etc.“ se da sklepati, da je Mácha Prešernu med tem časom kaj pisal. Na koncu pisma pozdravlja Prešeren „Herrn Maha und seinen Reisegefährten“. — Značilno za romantičnega pesnika je dejstvo, da si je vestno zabeležil v svoj dnevnik vsak grad in vsako razvalino.

Dr. Vinko Zupan.

Jug. Znani hrvaški literarni kritik Milan Marjanović je začel v Spletu izdajati poljudno znanstveno revijo, mesečnik „Jug“. Za programom uredništva čitamo članek o jugoslovanski osrednji banki; ing. P. Senjanović piše o stilu naše dobe, A. Dobronić o „Glasbeni izvedbi“, I. Bulić o našem industrijalnem in zdravilnem rastlinstvu; Rud. Bačić je posvetil članek desorganizaciji hrvaškega založništva, dr. F. D. Marušić poroča o rudarstvu v Dalmaciji. V oddelku „Književnost“ piše Ante Petravić o kritiku Čedomilu Jakši, dr. V. Lozovina o epigramu. Ostali oddelki so posvečeni umetnosti, prometu tujcev, orisu domačih krajev in dijaštvu. Vsebina prvega zvezka je sicer dovolj raznovrstna, a ne bogve kako globoka. — Jug prinaša tudi slike in stane 12 kron na leto. Naročniki dobe kot prilogo „Kritiko“, zbirko književnih studij M. Marjanovića. Š.